

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

LA NOTA DEL DÍA

—¡Allá van las Cubas!... ¿Quí sab ahónt van?

CRONICA

Las manifestacions patrióticas que 's feren á Barcelona al principi de la insurrecció cubana tenian alguna importancia: hi havia en ellas calor, entusiasme... y garrotadas.

En las manifestacions actuals s' ha refredat lo calor y s' ha debilitat l' entusiasme... lo únich que 's manté en la mateixa tessitura que tres anys enrera son las garrotadas.

¿Quí será que no admiri la constancia dels polissons de Barcelona?

Ab tres anys de guerra á Cuba s' han enervat molts energías que avants vibravan poderosas. Ab una sangría oberta per la qual s' ha anat escapant durant tres anys seguits la sanch del poble y la fortuna de un sens fi de familias, molts que avants se sentían forts é intrépits se troban avuy acoquinats, postrats, abatuts. Y lo cert es que no n' hi ha pera menos.

Donchs la policia 's conserva tan enérgica ara com tres anys enrera.

Hi ha hagut cambi de govern, pero no hi ha hagut cambi de garrots.

Los mateixos brassos, las mateixas trancas, las mateixas caras de juheus de misteri avuy com tres anys enrera invadeixen los nostres carrers, se desplegan en guerrilla ó 's concentran formant ala de part á part de vía, maniobrant ab una precisió, ab un aplom, y quan lo cas ho requereix ab una furia tal que n' hi hauría per llogarhi cadiras, si 'ls curiosos al ocuparlas sense cap mal fi, no corressin perill de quedar desplomats y ab lo cap obert.

Perque aixó sí: es precis férloshi justicia: quan arriba l' hora de fer un punt dels seus; quan senten lo crit de «duro y á ellos!» lo mateix descarregan l' as de bastos sobre 'l pobre transeunt que s' escau á passar pel carrer, que sobre 'l párvul, estudiant de primer any de llatí, que ab veu escanyolida l lensa 'l crit de «¡Visca Espanya!»

De obrar aixís ne diuhen vetllar per l' ordre públich.

Mans massa peguisseras, no poden tenir prou tacto pera pendre 'l pols á l' opinió pública. Lo que guanyan ab forsa ho perden en delicadesa y finura de percepció. La gimnástica del garrot es la menos á propósit per tota persona constituída en major ó menor grau d' autoritat.

Si no s' entreguessin ab tanta freqüencia á aqueixa especie de gimnástica violent que 'ls posa tan nerviosos y excitats, coneixerían desseguida que avuy com avuy no está Barcelona per rebomboris, ni per bullangas, ni per xivarris.

Aixís, si 's presentava un grupo ja al carrer de Pelayo, ja á la Plassa de Catalunya, ja á la Rambla aclamant á la patria, 'l deixarian passar sense incomodar-lo lo mes mínim, ab la seguretad de que la cosa no havia de tenir la mes mínima conseqüencia desagradable.

Fochs d' encenalls s' apagan prompte y no son temibles, ey! sempre que no s' hi afegeixi llenya.

Ab sols collocarse á las portas del Consulat Nort-Americá, pera major tranquilitat de aquell senyor alt com una perxa que l' habita, y per evitar que cap mal intencionat fes malbé l' escut, perque no 'ns el fessin pagar per nou; ab aixó sols n' hi hauría prou y massa.

La manifestació, si aquest nom mereix, passaria de llarch, y ella mateixa 's disoldria, entre la fredor glacial ó la mansa curiositat de la inmensa majoria del públich qu' encare no sab á horas d' ara si ha

d' enfadarse ó si ha de riures de las bravatas y grinyols de aquella manada de tocinos, que á l' altra banda del Atlántich no fa mes que pegar morradas y ensumadas pel cantó de Cuba.

En cambi, 'ls ángels custodis del ordre públich, perden la calma per un tres y no res, y ¡adiós tranquilitat!... O millor dit la tranquilitat, derivada de *tranca*, 's desencadena, y en un tancar y obrir d' ulls los carrers mes céntrichs de aquesta populosa y civilisada ciutat se converteixen en una sucursal de la Cafrería.

Si 'l Sr. Larroca y tot lo que 'l Sr. Larroca representa, al fer obrar als seus subordinats en aquesta forma, s' han cregut que podrian menjar la sopa mes tranquilament, crech que s' equivocan. Ja veuran com, segons vajan las cosas, á l' hora menos pensada se 'ls ennuega.

O sino tinguin ben present lo que ha succehit á Valencia, y no olvidin sobre tot que no sempre de las xufas se 'n fa horxata.

**

Aixó vol dir que certs procediments autoritaris y brutals, en lloch de calmar exasperan. Las bonas paraulas fan creure als malalts, mentres que 'ls mals tractes... no volguéu posar á proba los efectes dels mals tractes, que no está avuy la Magdalena per tafetáns, necessitantse tota la calma del mon per no perdre l' oremus en vista dels terribles conflictes que 'ns amenassan.

Aixís, donchs, si á algún empresari d' espectacles li dona la gana de anunciar una funció patriótica, no hi ha cap necessitat de que dega posar en lo cartell, la següent nota: «Terminada la funció, se repartiran garrotadas á tort y á dret.»

Com tampoch, quan hi haja toros, será precis que 's desplegui un gran aparato de forsa pública, per realisar després de la corrida de toros á la plassa, una gran corrida de ciutadáns pacífichs pels carrers de la ciutat.

Ni molt menos quan los estudiants, deixantse portar per sa sanch juvenil, manifestin son patriótich ardor, será necessari ferlos madurar la clepsa á cops de garrot, tot justament ara que per acostarse 'ls exámens, necessitan tenirla ben serena, y aprofitar las últimas llissóns del curs.

¿Y tot perquè, veyám?

Perque al sortir de l' aula vitorejan á Espanya, y aplaudeixen als soldats que troban al pas crasantse ab ells. ¡Vaya un delictel!

Tot perque enarbolan la bandera espanyola... ¡Quín atreviment!

Pero no hi ha mes. Ni la roja muleta flamejant al cap d' un toro l' exaspera tant com un tros de llustrina ab los colors nacionals, fa perdre 'l mon de vista als polissóns de la monarquía.

¡Si 's vejessin que lletjos están quan s' enrabian!

N' hi ha de nerviosos que 's tornan tots grochs; n' hi ha en cambi de sanguíneos que 's tornan vermells com tomátechs, y resulta ab la barreja de uns y altres que 'ls colors de la bandera que ab tanta sanya persegueixen els surten á la cara. Ja veuhen si es bed inútil lo que fan!

**

Diumenje cap al tart un jove, bandera espanyola en má, corria perseguit per una canilla de polissóns hidrófobos. Com no cobra del estat el jove de la bandera anava molt mes lleuger que 'ls seus perseguidors. Pero tot d' una, segantli la ventatja, li sortí de tras-cantó, una secció de guardia-civils.

Vejentse cullit, lo jove tingué una inspiració repentina. Tirá la bandera á terra, y encarantse ab els de la benemérita, 'ls digué:

—¡Trepitjeula si 'us hi atreviu!

Los guardia-civils se feren enrerra, temerosos de atropellar l' ensenya de la nació.

Poch després arribaven los juheus del assotament, esbufegant, ab un pam de llengua fora de la boca, y agafant la bandera, plens de rabia, l' esqueixavan en cent bossins y filagarsas.

Lo sol, aquell astre que avants no 's penia may en los dominis espanyols, feya ja una estona que s' havia acotxat: las tintas opalinas de un crepúscul melancólich matisavan los núvols y 's reflectían sobre l' aygua del Port, y Colón, l' estatua del immortal navegant, desde 'l cim de la elevada columna que la sustenta, contemplant ab tristesa la casera ignoble dels ciutadans, exercida pels agents de l' autoritat garrot en má, semblava dir:

—¡Ditxosa América!... Si arribo á imaginar que havia de donar lloch á tants desoris, á fé de Cristófol, no la descubreixo!...

P. DEL O.

Al entonar joliva
cansons de ver amor,
si brota en mos oïdos
t' accent pur y armoniós
del fons de la meva ànima
desde 'l raser del cor,

també gojós refflo
las divinals cansons,
fins que ta veu melosa
s' apaga poch á poch
y cessa 'l cant del àngel
del àngel que no 'm vol.

....
Quan de cantar acabas
esclato en amarch plor.

FERRÁN CANELLAS.

ASPIRANTS Á VIGILANT

Desde que s' ha fet públich que 'l rengló de la vigilancia nocturna ha quedat reglamentat definitivament—lo menos per quatre ó cinch mesos—y que l' Arcalde es avuy l' amo y senyor de tot aquest tinglado, á casa la ciutat diu que no s' entenen de feyna rebent aspirants.

La cosa s' explica. Perdut lo mercat d' América, tancada l' Universitat, las patatas á trenta las tres lliuras, perseguits á garrotadas 'ls que s' atreueixen á cridar ¡Visca Espanya!... ¿en qué s' ha d' entretenir la persona que de día no sab qué fer?... En vigilar de nit.

Ben empapats dels principals punts que abraça 'l reglament del *cuerpo*, los pretendents se presen-

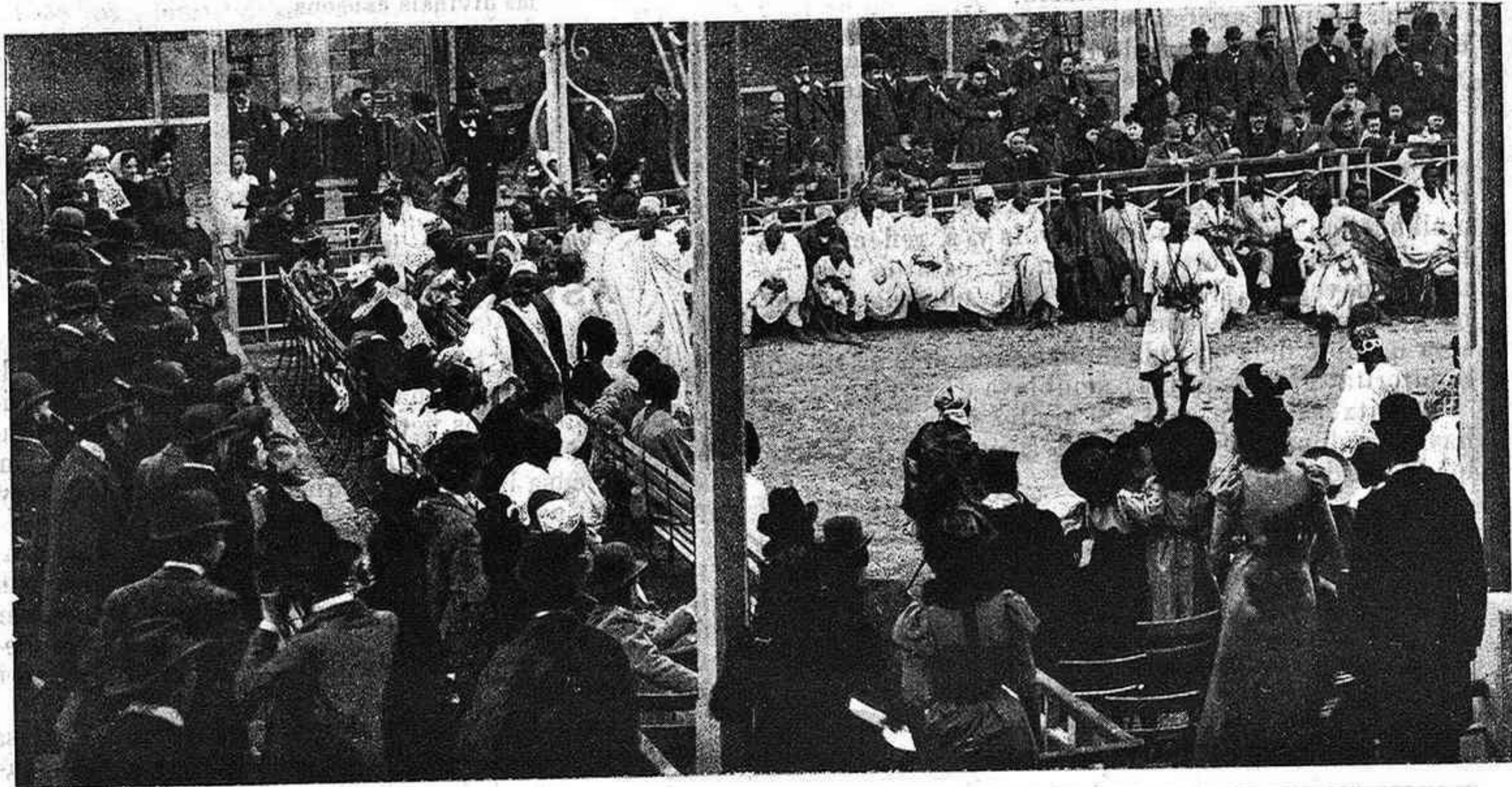
EPIDEMIA REYNANT

—¿Y donchs, senyor doctor?...

—¡Boig rematat!... Tot li ve d' una indigestió de telégramas y *últimas horas*... ¡A Sant Boy desseguida!

EXHIBICIONS ETNOGRÁFICAS.—UN POBLE SUDANÉS

UNA FESTA AL POBLE

tan al despaig de l' arcaldía, ahont els reben de un á un.

—Un servidor desitjaría que 'm nombressin vigilant del carrer dels Pardals.

—¿Ja porta la documentació en regla?—li pregunta l' encarregat d' examinarlos.

—Si senyor; aquí té la llista dels vehins que 'm proposan.—

L' empleat hi dona un vistasso.

—Ep, mestre; aquests noms son fets tots d' una mateixa lletra.

—Lletra d' un servidor. ¿Que la troba lletja?

—Lo que trobo lleig es que vosté s' haja fet la llista.

—¿Cóm vol arreglarho! L' un no sab firmar, l' altre 'n sab pero no té tinta, l' altre creu que firmant se compromet... Pero tots m' han dit: Vos mateix, Cinto; poséunoshi 'l nom, que no us farém quedar malament.—

Darrera d' aquest n' entra un altre.

—Digui.

—Venía per aixó de la qüestió dels vigilants. Encare que á mí 'l corre de nit no 'm proba gayre, en vista de las circunstancias y confiant en que no dormint ab la dona m' estalviaré las disputas que cada nit solém tenir per qüestions de mala jeya, m' hi determinat presentarme en candidatura.

—¿Ja sab que passant dels quaranta anys no 'ls admetém? A veure la cédula.

—Aquí va!... Quaranta anys justos.

—¿Pero si es del any noranta!...

—¿Per forsa, home! ¿No veu que la del present no 'm serviría?—

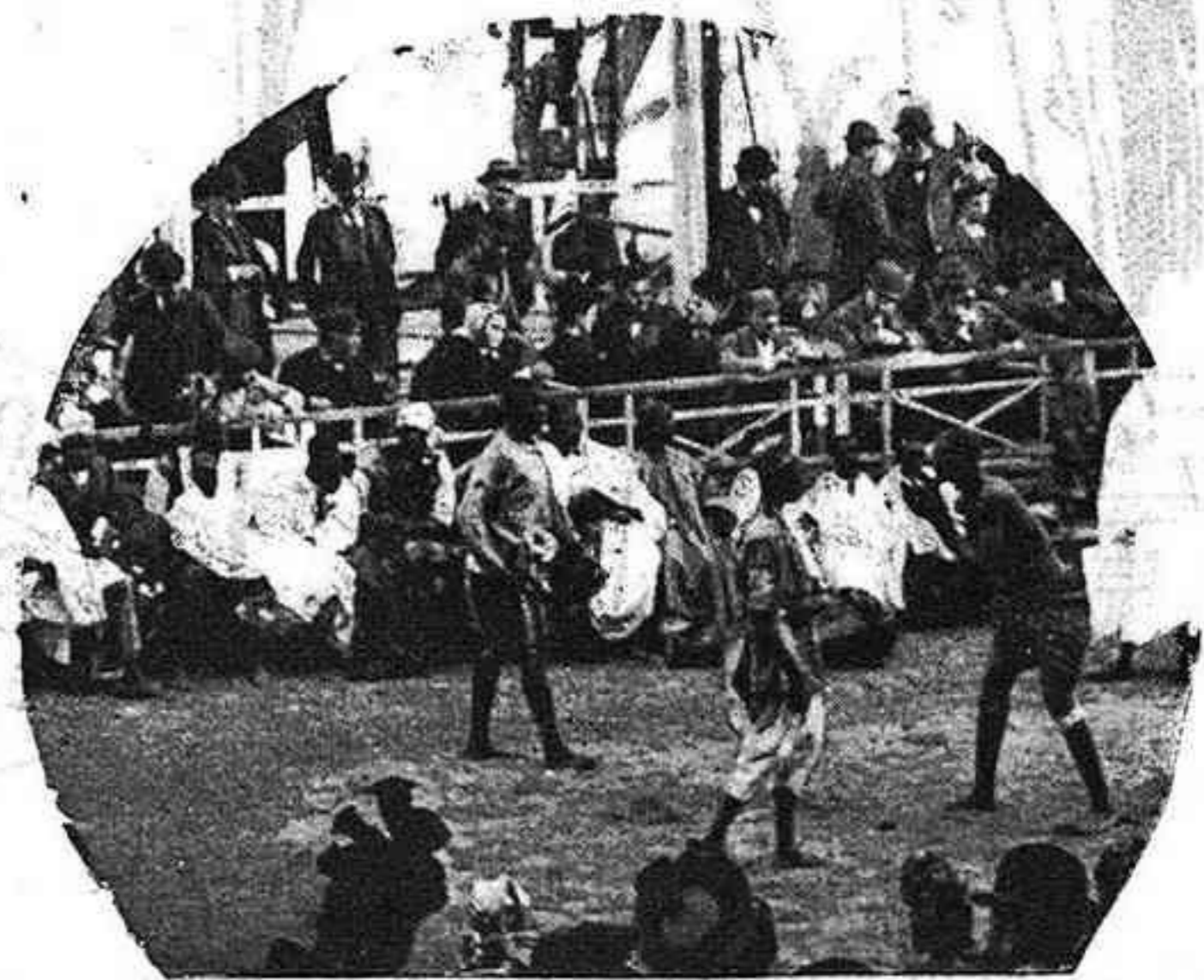
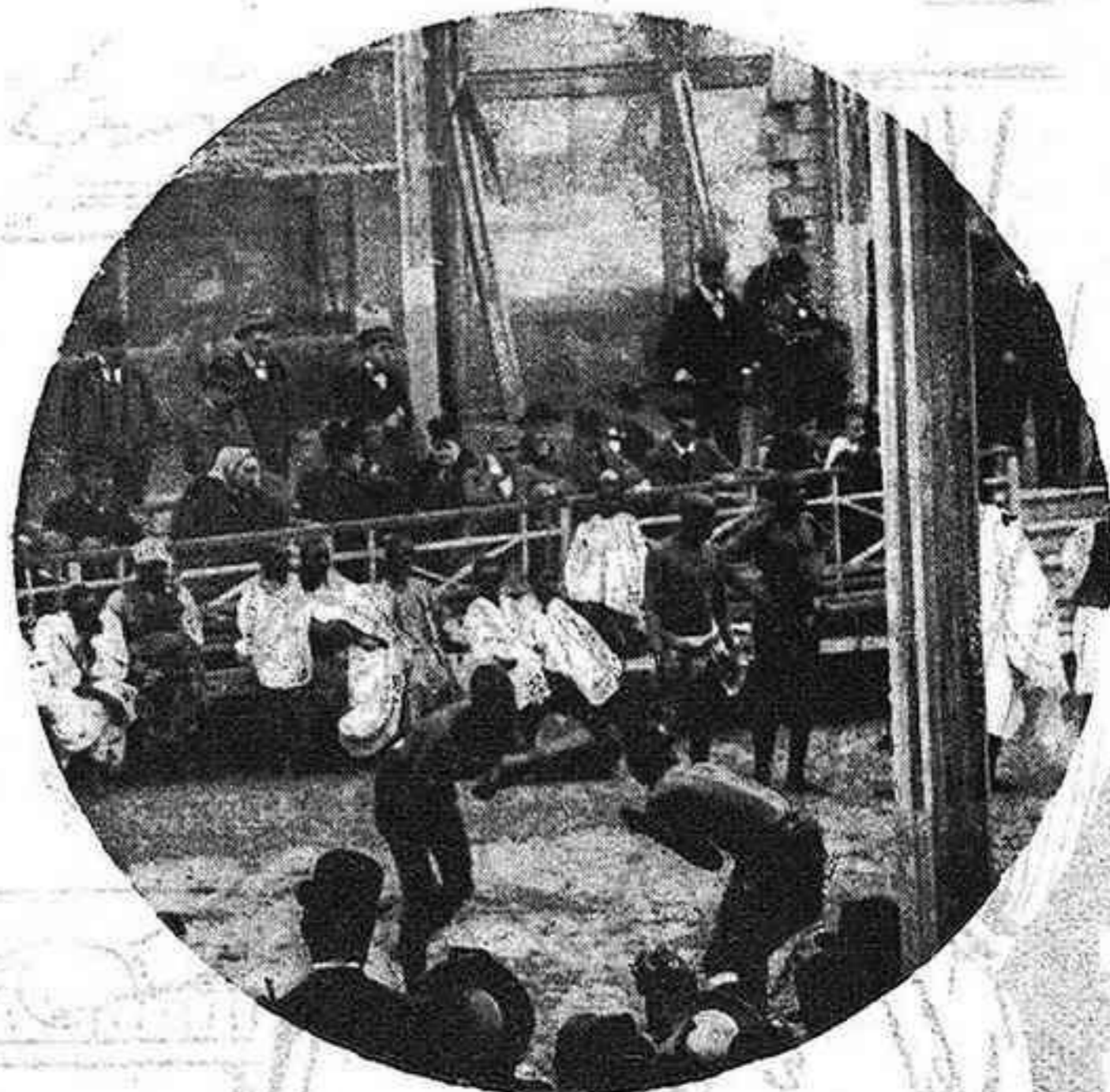
L' empleat se 'l treu del davant ab tots los modos possibles, y crida:

—¿Un altre!

—Buenas—exclaman á coro vinticinch ó trenta personas, qu' entran en lo despaig á un mateix temps.

—Poch á poch, senyors; no pct ser tots á la vegada: s' han de presentar d' un á un.

—Dispensi—diu el que 'ls capitaneja:—venen ab

(Inst RUS, colabrador artístich de La ESQUELLA.

Jochs del país.

mí. Jo soch el que haig de ser vigilant del seu car-
rer, y com que, segons el reglament, la proposta
ha de partir del vehinat, ells venen á proposarme.

—Está bé, pero aixó no ha d'anar en aquesta
forma. ¿Quí son vostés? S' ha d'acreditar la perso-
nalitat.

—¡Ah!—fa 'l pretendent-vigilant:—¡en quant á
personalitat acreditada!... El senyor es marmolista,
el senyor lampista, el senyor gorrista, el senyor
ebanista... Jo responch de tots ells... y ells respo-
nen tots de mí.—

Lo curiós es quan se presenta un aspirant que no
es de la terra.

—¿Cóm se diu vosté?

—Pues... ahí en el expediente ú memorial ú lo
que sea está apuntao: Tiburcio Gómez Rodríguez,
para servir á usía.

—Naturalment, no sabrá parlá 'l catalá...

—Tanto como hablarlo... no mucho...

—¿L' entén, al menos? Perque aquest requisit es
indispensable.

—¡Ah! Eso sí, puede preguntar lo que guste.

—¿Qué vol dir *fer lo pagés*?

—Dedicarse á la agricultura.

—¿Y *trencar las camas á un home*?

—Romperle los catres que tenga.

—¿Qu' es un *baylet*?

—Pue es... un baile corto; como quien dice, dos
compases de vals.

—¿Cóm interpretará aixó: *A Tarragona manxan*?

—Que en Tarragona... ensucian á la gente.

Y si quan va á cobrar li preguntan *si té menuts*
¿qué entendrá vosté?

—Que... si tengo niños pequeños.

—Y si li dihen que *sembla un bítxara*?

—Que parezco una cuchara!...—

Y per aquest istil, vajin demanant: hi ha tipos de
tots los géneros y respostas per tots els gustos.

Lo flamant reglament sembla que ho abraza tot,
sense deixá enlayre 'l menor detall.

Los vigilants nocturns no son de primera classe
ni de classe inferior: tots classe mitja.

Los vigilants han d'ingressar en el cos entre 'ls
vinticinch y 'ls quaranta anys d'edat.

Los vigilants han d'observar bona conducta.

Los vigilants han de tenir lo nombrament refren-
dat pel Arcalde...

Lo divertit sería qu'entre tants articles no n'hi
hagués cap que dignés:

«Los vigilants... han de vigilar.»

Si la comissió se'n ha descuydat, encare es á
temps d'arreglarho.

Perque per mí, per un vigilant, lo primer ha de
ser la vigilancia.

Encare que alguns no ho creguin aixís.

A. MAROH.

¡VAL MÉS CAURE EN GRACIA!...

Casarse podía la filla de 'n Roch
ab un jove guapo, molt viu, rich y bó;
pero ¡cosa estranya! casarse ella vol
ab un xicot pobre, lleig y carrincló.
¡Val més caure en gracia, que serne graciós!

Bonica comedia n' ha fet un autor;
mes com no te fama y es molt jovenot,
encar' que l' ha escrita per un actor bó,
aquest, ni llegirla se digna tan sols.
¡Val més caure en gracia, que serne graciós!

Conech una dona que cada dijous
entrega deu céntims á cert gandulot

MARINA ESPANYOLA

Mentres aquests braus se cuydin
de solventar la qüestió,
¡que lladri 'l yankee, que lladri!
¡No hi ha pó!

sols perque li canta uns molt dolents goigs;
y en cambi si un pobre molt vell y xacrós
plorant li demana un céntim tan sols,
li diu sens' mirarse'l:—¡Que Deu vos en dó!
¡Val més caure en gracia, que serne graciós!

Perque mata toros, ab gracia y primor,
se dona á un torero, or, títuls y honors;
pero l' home sabi que un invent treu nou,
gastant sa fortuna y sa vida y tot
per dar hora y gloria á nostra nació,
no te recompensa, ni títuls, ni or.
¡Val més caure en gracia, que serne graciós!

Qui sembra ignorancia cull plata y tresors,
y qui 'l saber sembra, de miseria 's mor;
y com la injusticia sols regna en lo mon,
del mon jo burlantme dich mil y mil cops:
¡Val més caure en gracia, que serne graciós!

FRANCISCO LLENAS.

DEL PAÍS DEL LLART

May la passió ha de *quitarnos* el coneixement y
la rahó s' ha de donar á un moro: los nort-americanos
serán tot lo brétuls que permet la barra humana; pe-
ro en quan á pintorescos y divertits, se 'ls ha de fer
justicia; no hi ha qui 'ls passi la ma pel morro.

¡Lo qu' ells s' inventan!... No s' ho inventa nin-
gú. Ells son los que han descubert lo bacallá artifi-
cial, la fabricació mecánica dels pésols, la construcció
de macarrons de paper, els mistos que no creman,
las pipas que no tiran, els canons que tampoch...

Y per acabar de sellar la seva reputació y mostrar al mon que allí, quan un home 's xifla, ho fa ab totes las sevas quatre potas, han inventat... han inventat já la una!... já las dugas!... já las tres!... han inventat un barco... *que vola*.

—¡Que 'n diguin un globo!—pensarán vostés, considerant que 'l nom no fa la cosa, y que si es un aparato que sura en l' ayre, tan se val dirne globo, com barco, com rabes fregits...

No senyors: aquí no 's tracta d' un globo més ó menos disfressat ab careta de barco: se tracta d' un barco de debó; un barco que va per l' aygua com lo més despreocupat congre, s' enfila á las regions etéreas com un verdader falsiot... y camina per terra ni més ni menos qu' un mossó d' esquadra.

L' inventor es un físich que sens dupte per alló de que «qui no te res que fer, 'l gat pentina,» s' ha dignat pendre 'l pel als seus amichs, vehins y companys, en quals tragaderas ha de tenir absoluta y amplia confiança.

La forma, ab tota certesa no se sab. Uns diuen que l' aparato te aspecte de peix; altres que sembla un fardo... Jo m' inclino á creure aixó del fardo, porque sé 'l gust artístich dels socis de 'n Mac-Kinley, y 'm consta qu' entre una camelia y una paca de cotó, escullirán decididament la paca.

Siga com vulga, sembla que 'l barco que vola 'es una cosa curiosíssima, y que—com diuen los castellans—lo mateix «sirve para un barrido que para un fregado.»

¿L' inventor té ganas de donar un vol? Amaneix l' aparato y ¡vinga corre per terra!

¿Que la terra 'l cansa? Vira en rodó... y *al agua, patos*.

¿Que 'l líquit element pert els seus atractius? Llargas velas, prepara l' hélice y ¡amunt!

UN EPISSODI DE LAS MANIFESTACIONES BARCELONINAS

—Apa, maco, trepítjala.

Y ja tenim lo barco volant y demostrant al mon que en la fabricació de boquillas, castanyas y demás fanfarronadas, los Estats-Units no coneixen rival.

L' autor, un tal Kuenzel, té 'l pensament de regalar el barco al govern, porque aquest puga reventar á Espanya mes depressa y ab mes comoditat el día que la guerra comensi.

Aixó sí, hi ha que fer al lector una petita advertencia: tot aixó de corre pe l' ayre, per mar y per terra, es una ilusió que l' inventor s' está fent.

Segons els seus càlculs, el plan no pot fallar; pero las probas... encare están per realisarse.

A mí—ho dich ab la ma al cor—m' agradaria que 'l barco aéreo anés bé y que s' arribés fins á Barcelona.

¿Vostés no han vist may cap ase volar?

¿No?

Donchs si aixó sortia bé, encare hi guanyarian: veurían volar un tocino, que diu que té molt mes mérit.

MATIAS BONAFÉ.

A un Angel que duya vesta (1) y va á la Gloria á la festa.

Es fama, que més aviat que á un coix, s' atrapa á un llanut, y jo qu' ho havia duptat, veyent que tú ho has volgut crédito á la fama hi dat.

Quan, per l' últim carnaval vares veure á n' en Martí boy disfressat de yankí. —¡Es casi un pecat mortal lo disfressarse!—vas dí:

—No veureu pas que jo tingui may semblant mal pensament; no vull fer riure á la gent; no vull que ab mí s' entretingui la Humanitat ni un moment!...—

Jo, encantat de ta doctrina me creya que tú la creyas; pro al mes y mitj qu' aixó deyas ¡tableau! ¡quina fila feyas embolicat ab llustrina!...

Allí entremitj de las fillas de María, pel passeig lluhint tas formas senzillas semblavas... ¡encare 't veigl una ferma de faldillas!...

Tú, tan puritá, que un día á n' en Martí criticavas porque un disfrás nou lluhia, ¿qué més qu' un disfrás portavas y á més de guarda-ropía?

¿Tú, aná ab la cara tapada desde la barba hasta 'l front, com lo traydor d' un dramón que al fé una mala jugada vol fugir dels ulls del mon?...

¿No sabs que per carnaval pot passá aixó entre barnolas, y qu' en cambi en temps normal lo anarhi serio y formal no pot anar ni ab curriolas?...

Si vols al mon demostrá que per salvarlo t' afanyas, cor y cara has d' ensenyá; puig si t' amagas t' enganyas ¿veus que no 't coneixerá?

Jo, que de fe estich faltat, enganyarte no he volgut; aixís sols has demostrat

(1) En la professó de Senmana Santa.

lo que hi dit que més aviat
que á un coix, s' atrapa á un llanut.

PEP LLAUNÉ.

LLIBRES

UN ALMA DE DIOS.—Novela de JUAN OCHOA.—Hem llegit ab verdadera delectació aquesta novela que forma 'l volúm XII de la *Colección Elzevir ilustrada*, de J. Gili. L'obra del Sr. Ochoa, pel pensament qu'entranya, concentrat en la pintura magistral d'un tipo ple de bondat y de abnegació se fa altament simpática, guanyantse l'atenció y l'interés de tot lector amant de que 'ls llibres sigan un eficás y consolador exemple de nobles y honrats sentiments. Pero l'autor de *Un alma de Dios* se revela además escriptor de punta, per la forma literaria de sa hermosa novela.

Concís y gráfich, sab donar gran relleu als quadros que descriu, y revela tenir verdadera personalitat en lo maneig del llenguatge.

Be mereix, donchs, baix aquest concepte, que son nom s'uneixi al dels quatre ó cinch novelistas castellans, que figuran avuy en primera línea.

DIÁLOGOS.—Poesias de Emilio Fernandez Vaamonde.—Poeta jove, ardorós, s'ha fet en poch temps un nom en la literatura castellana.

Sos versos resplandeixen per lo rodons y cisellats, per l' esplendor de las imatges y per la riquesa de las rimas y combinacions estróficás.

Mostran además en son autor tendencias que l'aproximan á las modernas escolas literarias.

Mort en Zorrilla, vells ja en Núñez de Arce y en Campoamor, es altament consolador que 's presenti un jove dotat de tan excelents condicions com lo Sr. Fernandez Vaamonde á demostrar ab tanta brillantés que no es cert que la forma poética estiga cridada á desaparèixer. Mentres hi

haja sentiment y fantasía en los esperits creadors mentres hi haja bon gust en una part del públich, la poesia desplegará las alas y volant per las serenas regions de la llum, logrará lliurarse del baf que 's desprén de la prosa de la vida.

PROMETHEU ENCADENAT.—Tragedia de ESQUIL, traduñida en vers catalá, per D. ARTHUR MASRIERA.—La literatura clásica, y especialment la grega es la font pura de hont han brollat las deus qu'ennobleixen las grans creacions que á través dels sigles,

viuhén encare avuy y serán eternament admiradas. No en va s'ha demostrat que la antiga Grecia sigué 'l bressol de l'art y de las lletras.

Esquil, poeta trágich de aquella pasmosa civilisació sigué un creador originalíssim, dotat de una potencia maravellosa. Y d'entre las pocas obras sevas que han arribat fins als nostres temps, *Prometheu encadenat* figura entre las millors. Es un mito etern. La lluyta del home, ansiós de progrés y de millora, contra 'ls deus que voldrien retenirlo ignorant, sumís y esclavisat.

Lo Sr. Masriera ha traduñit la tragedia directament del grech, en vers catalá, tan perfectament modélat, que ni un sol instant deixa sentir la indecissió, ni molt menos la fatiga. Si Esquil en lloch de haver nascut á Grecia, hagués nascut á Catalunya aixís hauria versificat la seva immortal tragedia. Tan íntima apareix en la traducció catalana la concordancia del fondo ab la forma.

Ilustran l'edició un interessant prólech: «Noticia d'Esquil y sas obras.» y numerosas notas.

En resúm, l'edició catalana de *Prometheu*, además de ser l'obra de un inspirat poeta, es també lo treball madur de un verdader erudit.

LA REVOLTOSA.—Sainete lírico de JOSÉ LÓPEZ SILVA y CARLOS FERNÁNDEZ SHAW, música del MAESTRO CHAPI.—Hem rebut un exemplar d'aquesta obra que ab tant éxit s'está representant al Eldorado. Ilustran l'edició alguns fotograbats, que indican d'una manera perfecta la disposició de l'escena.

RATA SABIA.

LA COMPETENCIA DELS OUS

(Valenciá)

En la Vall del Taroncher
que la bañen les rieres
del Oriol y del Cañar
hi ha una font que s'anomene
de San Pere; punt bonich,
deliciós, ple de bellees.

Desde llun se veu un rótul,
penchat entre dos palmeres,
que diu: «Ous molt frescos de
l'afamá font de San Pere»;
ahont tota la chent d'upa
hi va á fer las grans paelles.

Allí se guisen pollastres,
perdius, coloms, conills, llebres,
corderets, cabrits, becaes,
faisans, patos y atres besties
en tanta sal y salero
que 'ls *gourmets* els dits sen llepen;
pero no son els tals guisos
lo que á la font de San Pere
hi te doná tanta fama
sino els ous que allí se venen.

**

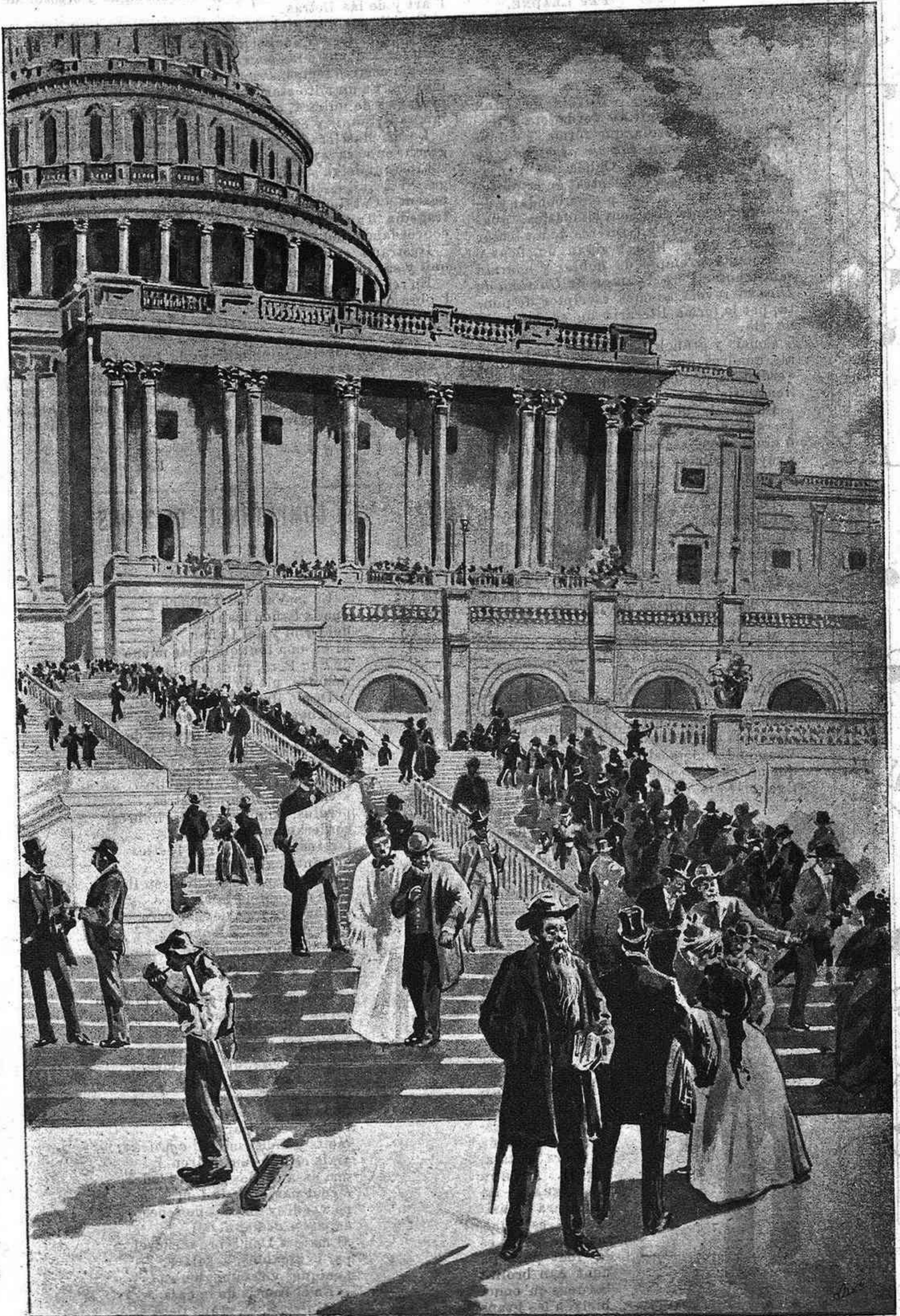
Com que la envecha en lo mon
es, en tot, lo que mes medre,
la competencia á tal font
en aixó dels ous li feyen
dos llauraors, que, además,
de tenir moltes paelles
de gallines poneores,
de la terre y estrancheres,
tenien pera tirar
molts y molts mils d'*aguiletes*;
aixís es que construiren
una casa en dos grants tendes,
á cent passos de la font,
pa vendrey ous dos morenes
capasses de dar el opi
al mateix Deu sense oféndrel
per lo amables, lo salaes,
boniques y sandungueres.

En el frontis de la casa
hi pintaren, en grans lletres,
pa que es vechés de molt llun,
un lletrero en eixos termes:

Si á vostés no 'ls hi sab mal,
ara va l'aria final.

LOS ENEMICHS D' ESPANYA

Lo Capitoli de Washington, ahont se reuneixen las Cambras nort-americanas.

LOS ENEMICHS D' ESPANYA

Interior del Capitoli.—Una sessió tumultuosa, consagrada á la qüestió de Cuba.

VENEDORA DE VIRÁM

—Si no trobo qui me 'ls compri.... ¡'ls poso á la suscripció nacional!

«Aquí se venen els ous
mes frescos que 'ls de San Pere».

AGUILETA.

PRINCIPAL

Funcions lánquidas, escassament concorregudas, las últimas que s' han donat á n' aquest teatro. Y aixó que s' han estrenat dos obras: la comedia vaudeville *Galletas Jordan* pastadas ab material francés per D. Lluís Quer, negociant d' esperits, resident á Reus, y la pessa en un acte *Buscant lo desconegut*, original de D. Enrich Selva.

Galletas Jordan es una producció desigual que no revela gaire coneixement del teatro, ni una gran cultura literaria. S' han servit durant alguns días, pero 'l públich s' ha obstinat en no volguerne menjar d' aqueixas galletas, motiu pel qual no hi ha hagut altre remey que tancarlas al rebost del olvit.

La pessa *Buscant lo desconegut* no brilla tampoch per la seva originalitat. Va ser rebuda fredament... y haurá trobat lo que buscava: lo desconeixement del públich.

LICEO

L' *Aida* que s' anunciava per últims de la senmana pasada va convertirse la nit del diumenje en *Sansone e Dabilla*; lo tenor Mariacher va tornarse tenor Cardinali.

Y encare aquest no estava gaire bé de veu, motiu pel qual va expressar lo públich algun desagrado durant la representació del acte primer.

**

Afortunadament per dissapte está anunciada la reaparició de la Darclee, artista tan justament volguda y admirada dels nostres filarmónichs, y ab lo seu concurs s' expandirán de nou las flors de la temporada de primavera.

De la representació de *Manon Lescaut* á cárrech de la famosa diva, del aplaudit tenor Bonci y del no menos admirat barítono Buti 'n donarém compte circunstanciat la senmana próxima.

ROMEA

Lo *Nuvi* de 'n Feliu y Codina s' acosta á sa 60 representació.

¡Vaya una lluna de mel mes prolongada y més ditxosa!...

TIVOLI

S' hi están fent las obras convenientes pera transformar lo de nou en *Circo Equestre*, á cárrech de la Sra. Alegria.

Los aficionados als volatins, als acróbatas, amassonas, jockeys y payassos están d' enhorabona.

NOVEDA'IS

Funciona sols á intermitencias.

Ultimament hi ha donat algunas funcions una companyia de sarsuela mitja en plata y mitja en quartos, de la qual formava part l' aplaudit artista que va cantar *Marina* y alguns elements que 's feren aplaudir en *Ki-ki-ri-ki* y *Lo somni de la ignocencia*.

ELDORADO

Fresch encare l' éxit de *La Revoltosa*, n' ha petat un'altra de tan ruidós ó més encare, ab l' estreno del sainete lirich *El Santo de la Isidra*, lletra de Arniches, música del mestre Torregrossa.

L' Arniches associat ab en Lucio fins ara havia gatejat. No feya més qu' escriure produccions del género groixut, enfilantshi pel descusit, ab cada cop d' efecte xavacá y ab cada xiste agafat pels cabells, que no s' hi podia tenir cara.

Pero per lo vist lo minyó s' ha quadrat, y dihent:—Jo també 'n sé fer de sainetes, si m' ho proposo—ha demostrat que verdaderament ne sab molt, Ja cal que li fassin costat en Ricardo de la Vega y en Xavier de Burgos, qu' en lo successiu tindrán ab l' Arniches un digne colega.

El Santo de la Isidra es una producció aixerida en tota l' extensió de la paraula. Té un assumpto sino del tot nou, plé d' interés y d' atracció. Sos personatjes deguts á l' observació atenta del natural, se mouhen ab desembrás y parlan admirablement, ab una gracia gens rebuscada, que brolla expontánea del diálech. Aixís es que las escenas vivas y mogudas se succeheixen las unas á las otras sense interrupció, y ab tot y ser l' obra bastant llarga, passa volant com una exhalació.

Los tipos creats per Arniches no 's despintarán ja més, y algunas de las sévas frasses típicas passarán á formar part del llenguatge usual. En aquest terreny sols las bonas llevors germinan.

Entre 'ls esclats cómichs que no cessan ni 's debilitan un sol instant durant lo curs de la representació, s' ofereixen arranchs tan dramátichs, com la saptada exasperació del timit fadrí forner, que al veures atropellat per un pinxo davant de la dona á qui estima, 's converteix en un valent, disposat á jugarse la vida cent vegadas. Qui sab escriure una escena tan viva com la que segueix á la rotura del test de clavells, coneix lo cor humá y logra emocionar de veras al espectador.

La música del sainete es molt inferior á la lletra. Casi totas las pessas, basadas en aires populars, están ben desarrolladas, pero ofereixen escas relleu per lo que respecta á la instrumentació. Unicament descolla, per son colorit, la ruidosa y alborotada escena de la romeria de Sant Isidro.

L' obra ha sigut posada en escena ab molta propietat, estrenantse dos bonicas decoracions del Sr. Urgellés. En la seva interpretació tots los actors treballan ab carinyo y alguns d' ells ab verdadera fortuna.

Cal citar entre 'ls que 's veuhén més justament aplaudits á las Sras. Fernani y Garcia y als Srs. Cerbón, Duval, León y Soler.

Obras tan bonicas y tan ben interpretadas no té res d' extrany que s' eternisin en lo cartell dels Teatros que han tingut la bona fortuna d' estrenarlas.

En los demás teatros, res de nou.

Una noticia: lo según día de Pasqua s' estrená en lo teatro de la Societat coral Campestre del Hospitalet un dra-

ma en 3 actes y en vers, titulat *Estrella*, original dels senyors D. Joseph Portillo y Pujol y D. Simón Alsina y Clos. Autors y actors foren aplaudidissims, preparantse una segona representació de l'obra.

N. N. N.

LA CANÇO DEL PELEGRÍ

ESPERANÇA

(Poesia dedicada i endreçada als Mantenedors dels Jochs Florals de Barcelona, en l'any MDCCCXCVIII.)

Per espinós camí
devalla 'l *Pelegri*
aixís que 's fa de dia.

Qui sab, qui sab hont va
ell proba de pujar
al cim del *Puig de 'n Golas*.

Ne fora compromés
si algú, lo pas, *barrés*
ab una forta tanca.

Comensa a fers' de nit
i 's troba, esporuguit;
mes l'esperança 'l guia.

Pel bosch, volant, lleuger,
canta 'l pardal *riquer*
a la moderna escola.

I escoltan sas cançons,
cercantlo pels recons,
solteres i *casades*.

Lo *Pelegri*, entretant,
pe 'l cim se va enfilant,
entre la nit *ventosa*.

Al ser prop d' un castell
esgarrifós cartell,
se trau de la butxaca.

Es vert com julivert,
d' aquell color que pert
i taca lo que toca.

Lo cartell ha enganxat,
a la porta clavat,
ab salive dejune.

Els vents s' el en *durán*;
¡pero no arrencarán
l'esperit moderniste!....

Ja baixa 'l *Pelegri*,
ja cull un *romani*;
no arriba a les violes.

Ell es fort é tossut,
i li diuhen llanut
pus va vestit de *llanas*.

Premiéu son afany
i donéuli, aquest any,
algo més qu' un accésit.

Per la flor natural
prou, ell, cant-*aba dal'*
guiat per la esperança

¡¡Poetayre modern!!....
No 'l llenséu al avèrn.
Donéuli *une cebete*.

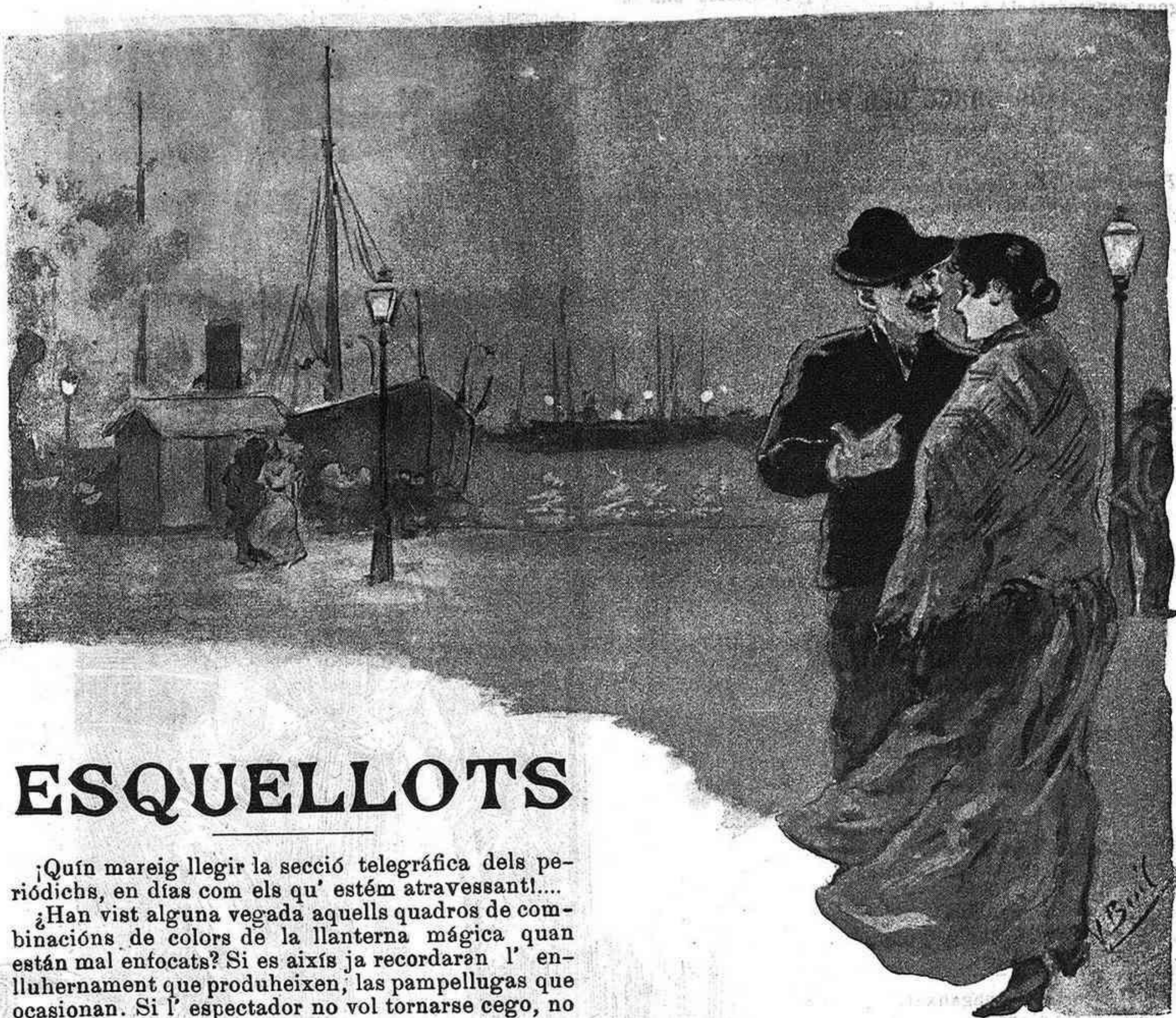
JEP DEL FOSSAR.

UNA DE LAS QUE VAN ANAR A RESAR

—No sé per qué, m sembla que
la Mare de Deu de la Mercè 'ns
fará quedar malament.....

A PUNT DE MARXA

ESQUELLOTS

¡Quín mareig llegir la secció telegràfica dels periòdichs, en dies com els qu' estém atravessant!...

¿Han vist alguna vegada aquells quadros de combinacions de colors de la llanterna màgica quan están mal enfocats? Si es aixís ja recordaràn l' enlluernament que produheixen, las pampellugas que ocasionan. Si l' espectador no vol tornar-se cego, no li queda altre remey que aclucarse.

Donchs lo mateix passa ab los ditxosos telegramas de la premsa: ¡quín bellugueig!... ¡quína barreja de notícias y de impressiós contradictorias! ¡quína falta d' enfocament!... N' hi ha per tornar-se ximple.

S' ha de dir la veritat.

Una part de la premsa amiga del cultú de la sensació, treballa ab ben poca consciencia.

Si es cert que 'ls seus corresponsals li trasmeten totas las notícias telegràficas que publica, resulta que l' enganyan deu vegadas cada día, y no 's compren que no 's valgui de periodistas experts y ben relacionats, que avants que tot aprenguin á garbellar, llansant la palla, menjar de las bestias, y utilisant únicament lo grá que convertit en farina y degudament pastat y cuyt serveix de aliment als sers racionals.

Aquest petit treball de forner deurían ferlo cada día 'ls directors dels aludits periòdichs. Tal com avuy serveixen la seva secció telegràfica, no hi ha estómach que la digereixi.

**

Pero jo ja ho veig.

La competencia en materia sensacional ha arribat al últim grau de la insensatés.

La gran qüestió es alarmar al públich, y mes números ven qui mes l' alarma.

—¿Vens á bordo? Si 'm segueixeis 'nem á atacar Nova-York...
—De bona gana hi vindría, pero... no m' agrada 'l porch.

El *perro-chico* ha arribat á devorar al *Lleó espanyol*.

Y per aquest camí, la missió del periodista amenaça convertir-se en un dels oficis mes rastrers, mes baixos y menos honrats.

Una nota de un dels últims judicis orals efectuat a l' Audiencia:

«Lo president ha tingut d' expulsar del local á alguns individuos de distintes edats, que 's permetían lo luxo de fumar á la sala, imposant á un d' ells la multa corresponent.»

Ja es sort que la Tabacalera, no siga una companyia nort-americana, que de serho, ja hauría entaulat la corresponent reclamació de danys y perjudicis.

Demá, ab motíu de la festa de Sant Jordi s' inaugurarà á l' iglesia de Ripoll una lápida que conté alguns conceptes pronunciats pel bisbe de Vich, al procedir á la inauguració de aquella iglesia.

La inscripció diu aixís: «*Jam laetus moriár (Genes. XLVI.—30)*. Content moriré després d' haver

tornat á la Santíssima Verge María son antiquíssim trono de Ripoll; á Catalunya sa Casa payral; á sos Comtes y Abats llur honorífica sepultura, y haver treballat per fer restaurar son esperit y sas virtuts, y ab un y altres las venerandas tradicions catalanas. Que Déu Nostre Senyor m' escolti y m' atenga y 'm seguescan tots mos estimats compatricis.»

**

Si 'ls senyors de la *Unió catalanista* que l' han feta grabar, aixís com han esperat alguns anys, haguessen tingut calma per aguardar la mort del bisbe Morgades, no hauría pogut dirse, com ara 's dirá que 'l restaurador de la basilica de Ripoll, ha donat lo seu permís per colocar una lápida en son propi honor, dintre de la mateixa iglesia.

Aquesta lápida farà digne costat al ostentós sepulcre de aquell ricatxo que va costejar una part de las obras de restauració, ab la condició precisa de que li deixessin fer la pols als comtes soberáns, allí mateix enterrats en modestas sepulturas.

La lápida y 'l sepulcre proclamarán la vanitat dels homes de avuy día, tan renyida ab lo carácter senzill, auster y serio dels antichs catalans, que molt s' haurían guardat de adjudicarse aquests honors en vida.

Los metjes assistents al Congrés de Higiene efectuat á Madrid, han tornat molt contents y satisfets dels obsequis de que han sigut objecte.

Entre 'ls quals s' hi van contar com era de rigor, banquetes en gran número, y lunchs y refrescos á desdir.

Un amich méu, que tingué toballó en tots aquests actes, m' ho deya ab sa habitual franquesa:

—Cregas, que si no tots hem parlat, hem menjat tots sens excepció. ¡Qué vols ferhi! La virtut higiénica no radica sols en la inteligencia, sino també en l' estómach. No tot han de ser elucubracions mes ó menos científicas: els exercicis práctichs alrededor de una taula ben parada, reportan també ventatjas inapreciables. Tácitament, tots los metjes congressistas han formulat la següent conclusió: «Lo millor desinfectant conegut fins avuy día es el Champany.»

Los cambis cada día mes alts.

Y 'ls fondos públichs, á cada instant mes *fondos*.

Mentres s' elevan els franchs com si Espanya ja no pogués ser may mes la terra de la *franquesa*, tots los valors públichs se precipitan á tomballons per la pendent de la desconfiansa.

Los mals vents, vinguts de l' altra banda del Atlántich, ja fa algunas senmanas qu' están produhint aquest fenómeno constant d' *evaporació* de la fortuna de gran número de familias.

**

Hi ha qui rezela que la plata ja está fent la malleta, per seguir lo mateix camí que anys enrera, va emprendre l' or.

Encare que aquest resultat siga una mica remot, pel que puga ser no falta qui procura cambiar los bitllets mes que depressa.

Massa ho deya, qui podía saberho:

—La crísis qu' estém atravessant portará quá.

Y ja la porta: la *quá* que 's forma cada día davant dels Banch d' Espanya.

Fins á 59 societats corals s' han inscrit per efectuar próximament una artística excursió á Alicante y á Murcia.

Dos plassas novas que no coneixen encare l' inspirada música del immortal Clavé, ni sospitan tal

volta la gran influencia que l' institució coral exerceix sobre la cultura de la classe obrera.

Desitjém de tot cor que 'ls entussiastas coristas trobin en aquellas dos ciutats levantinas la bona acullida á que 's fan acreedores, pel seu esperit ample y generós, y pels seus mérits artístichs.

Ja torném á tenir á Barcelona una gran colecció de negres.

Aquesta vegada s' han instalat en lo *Jardí espanyol*, ahont executan jochs, dansas y treballs diversos. Contemplantlos s' hi passa molt bé l' estona.

Per avuy no fem mes que anticipar la noticia de la seva estancia entre nosaltres. Un altre día tal vegada donarém mes detalls.

Los negres que avuy s' exhibeixen son procedents

MANIOBRAS... NAVALS

Perseguint una goleta sospitosa.

del Sudan, y á jutjar pel color de la seva pell, se compren desseguida qu' en aquest país gastan un llustre molt més fort de color qu' en lo país dels aschantis.

Ahir, dijous, gran ápat oficial al Palau de Belles Arts, com á preliminar de l' Exposició que s' inaugurarà dissapte.

Número de comensals: 200.

Número de paganos: Una: la Pubilla.

**

Aquesta especie de vernissatge de Champany, ningú podrà negar que ve molt á propòsit, en mitj de las terribles circumstancias perque 'l país atravesava.

Quan está á punt de declarar-se la guerra ab los Estats Units, precisa donar mostrás d' energia.

Per aixó 'ls nostres regidors y 'ls seus convidats sense reparar en sacrificis empunyan lo ganivet y la forquilla. Volen de totas passadas que 'ls acon Teixements els atrapin *ab las armas á las mans*.

No dirá ningú que no 's posin á l' altura de las circumstancias.

Dimars va apareixer tancada l' Universitat literaria.

Comentari del pare de un alumno:

—Francament, á mí 'm sembla que lo que hauria de tancar-se no es pas la Universitat, sino 'ls quartelillos de la policia.

Un ricatxo vell y lleig com un pecat, s' enamora perdudament de una senyoreta que no te cap pel de tonta.

Un día determina donar lo cop, y creyentse que ab la gran fortuna que posseheix, podrà lograr los seus propòsits, li diu:

—Senyoreta: tinch lo gust de oferirli tot lo que tinch: ¿voldria ser la meva esposa?

Resposta de la noya:

—Si 'm digués si vull ser la seva viuda, encare m' hi pensaria!....

SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Pre-so-ne-re-ta*.
2.ª ID. 2.ª—*Vi-ca-ri*.
3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La Dolores—Tomás Bretón*.
4.ª ROMBO.

A
E V A
E L E N A
A V E L I N A
A N I T A
A N A
A

- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Martorell*.
6.ª GEROGLIFICH.—*Lo veneno cura ab grans ó petites dossis*.

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

REDOLINS

DEDICATS ALS DEPENDENTS DE COMERS DE BARCELONA

El pobre dependent de Barcelona, aquest ser infelís que ningú abona ha repartit al poble una gran fulla que crech te de promoure molta bulla. Demanan que 'l diumenje un hom s' abtinga

de comprar res per més que li convinga.
¡Descans dominical! diu quart bandera que volen aixecar junts ab fatlera.
No demanan més sou ni menos horas ni millors condicions; ca, no senyoras. Resignats ab *quart dos-ga* que se 'ls menja sols demanan descans cada diumenje; y 's comprén ¡ay, pobrets! *hu tan pesada la feyna que fan ells ¡mala negada! darrera del taulell, venent cretonas, gastant certas brometas á las donas y acanant indianas y batistas fent l' amor á criadas y modistas tot defensant alguna segona-quarta pel principal, es cosa que 'ls afarta.*
Primer-dos-sis que 'l poble ab entusiasme posará á n' el seu mal.... un cataplasme. Mes ab tot y lo molt que aixó treballa la comissió *total* que res l' encalla no fora gens d' extrany que un bon desayre se 'n emportin de més de un *mantegayre*, perque, 'l tancá 'l diumenje, es cosa vella que sempre aixó 'ls ha fet molta escudella y no tenen *tres-sexta*; hi ha una gana entre la burgessia mitja-cana que 'l gran afany que te de fer pessetas ho paga 'l dependent, menjant monjetas; pro, es lo que diuen ells, que avuy en día tot va mal y es precis fe economia. Per xó y altres motius que aquí no *hu-plico* potsé 'ls salta taulells se 'n portin mico. Alseu tots lo pen *cinch* ab viva mostra que la victoria al fi te de ser vostra y un cop haureu lograt lo vostre objecte procureu conservar-lo y durli afecte esperant lo diumenje ab alegría.... per poguerse está al llit fins al mitj día.

J. STARAMSA.

ANAGRAMA

A dalt d' una *tot* estava la *total* de D. Jaumet y per sota li mirava un peu molt ben calsadet.

PERIMP GTIRAC.

MUDANSA

Un *total* ramell vá dar un novell á una bella nina que sol *tot* gallina. Sa mare ho vejé y al jove digué, (donantli un pebrot): —No 'l vull *tot* per *tot*.

A. DE CA 'L ARGEMÍ.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1	2	3	4	5	6	7	8	9	—Nom de dona.
9	6	3	5	6	7	6	9	—	» » »
9	6	3	5	6	7	9	—	» » »	
1	2	1	7	3	9	—	» » »		
7	4	2	6	2	—	» » »			
8	5	8	9	—	» » »				
9	6	9	—	» » »					
8	9	—	Nota musical.						
9	—	Vocal.							

SISKET FARRÉ.

GEROGLIFICH

:: + V
A a A

DAL DAT

J. TORRENT Y M.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

ÚLTIMAS PUBLICACIONES

CABEZA DE FAMILIA

POR **ALFONSO DAUDET**

Un tomo 8.º Ptas. 4.

SOCIALISMO Y EDUCACION

POR **EDMUNDO DE AMICIS**

TRADUCCIÓN DE H. GINER DE LOS RÍOS

Un tomo 8.º Ptas. 3.

EL GENIO

Y

EL ARTE

POR

SEBASTIAN J. CARNER

PRÓLOGO DE

Francisco Miquel y Badía

Un tomo 8.º Ptas. 1'50.

EL LIBRO

DE LOS

ESPOSOS

GUÍA PARA CURAR LA IMPOTENCIA,
LA ESTERILIDAD Y TODAS LAS
ENFERMEDADES DE LOS ÓRGANOS
GENITALES,

por el

Dr. RAULANT

Un tomo 8.º Ptas. 4.

COLECCIÓN DIAMANTE (Edición López)

Acaba de salir: **TOMO 58—NOVEDAD**

DE ROMPE Y RASGA

POR EL POPULAR ESCRITOR

JOSÉ LÓPEZ SILVA

Un tomo en 16.º con elegante cubierta en colores Ptas. 0'50.

GLORIAS DE LA MARINA ESPAÑOLA

EPISODIOS HISTÓRICOS

Un tomo en 8.º Ptas. 3.

LA MUJER ESPAÑOLA Y AMERICANA

POR **E. RODRÍGUEZ SOLÍS**.—Un tomo 8.º Ptas. 3.

*** BARCELONA Á LA VISTA ***

Album de fotografías de la capital y sus alrededores, encuadernado con elegantes tapas en oro y negro. Ptas. 8.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent ademés 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

Palos á dreta y esguerra
y molt parlar de la guerra.